

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՐԱԳԱՅ ԸՅԳԵՊՈՆԻ ԸՅԺԸ

Վանեցիները մէջ մի հին սովորութիւն կայ, որ աշնանը մի մի ոչխար առնելով՝ չաղացնում են բուն բարեկենդանի համար և այդ ժամանակ միմեանց մօտ կոչունքի են գնում, որին անուանում են «սրապատիւ»։ Այդ հացկերոյթներին տրուելիք կերակուրների տեսակները կախուած են հրաւիրեալների կամքից ու ախորժակից, ուստի և տանտէրը պարտաւոր է յայտնել հիւրերին մորթուելիք ոչխարի տեսակը և ալլն և նորա փափկութիւնն ու չաղութիւնը գովել՝ հիւրերի ախորժակը բանալու համար. միևնոյն ժամանակ հարցնում է հիւրերին թէ ինչ տեսակ կերակուր են ցանկանում, որ պատրաստուի այդ ոչխարից։ Ամեն մէկ հրաւիրեալ մի ճառով գովում է իւր սիրած կերակուրը, մինչև որ վիճաբանութիւնը վերջանայ և այնուհետև սկսւում է կոչունքի նախատօնակը. մի երկու պոզիկ գինու հետ դատարկում են ժաժիկի պանրի ու սպտրաստ գտնուած խորովածի ամաններ։

Մի անգամ այդպիսի կոչունք է ունենում Վարազայ այգեպանը, որ իւր մորթելի այծը զժբաղդաբար գիշերը այգում մոռանալով՝ այծը գայլերի կոչունքին է հանդիպում. կոչնատէրը վհատուած կախ երեսով մըտնում է կոչնականների մօտ և յայտնում նոցա կատարուած եղելութիւնը. բայց հրաւիրեալները առանց սըրտաբեկուելու և ուրախութիւնն ընդհատելու՝ յայտնում են որ իրանք գոհ են նոյն իսկ լոկ գինիով ու ժաժիկ պանրով և մեծ ու փոքր միասին բոլորքի բազմելով՝ նոցա միջից դուրս է գալիս մի բանաստեղծ և ակումբի գլուխն անցնելով երգում է հետեւեալ բանահիւսու-

ԼՈՒՄԱՅ Ն.

Թիւնը, որ մենք առաջ ենք բերում այստեղ հանգ.
Գր. եպ. Աղուանեանի հաւաքածոյքից առնելով.

— Ելէք տեսէք վնովն է կերեր մեր էծը.
միւսները պատասխանում են.

— Ելանք տեսանք գէլն էր կերեր մեր էծ.
յետոյ ամենքը միասին ասում են.

— Գէլն էր էծուն, էծն էր Թփուն, Թփին էր
իգուն, իգ ¹⁾ Վարադայ հալալէր, ճալալէր. ինչ բարի
տարիկ մը էր իկէ վեր մե:

— Ելէք տեսէք վնովն էր կերէ մեր գէլը.

— Ելանք տեսանք արջն էր կերէ մեր գէլ.

— Արջն էր գէլուն, գէլն էր էծուն, էծն էր ի-
գուն, իգ Վարադայ, հալալէր, ճալալէր. ինչ բարի
տարիկ մը էր իկէ վեր մե:

— Ելէք տեսէք վնովն էր կերե մեր արջը.

— Ելանք տեսանք խոզն էր կերե մեր արջ.

— Խոզն էր արջուն, արջն էր գէլուն, գէլն էր է-
ծուն, էծն էր իգուն, իգ Վարադայ, հալալէր, ճալա-
լէր, ինչ բարի տարիկ մը էր իկէ վեր մե ²⁾:

— Ելէք տեսէք վնովն էր կերե մեր խոզ.

— Ելանք տեսանք ֆիլն էր կերե մեր խոզ.

— Ֆիլն էր խոզին, խոզն էր արջուն, և այլն:

— Ելէք տեսէք վնովն էր կերե մեր ֆիլը.

— Ելանք տեսանք ձիւկն էր կերե մեր ֆիլը.

— Ձիւկն էր ֆիլին, ֆիլն էր խոզին, և այլն:

— Ելէք տեսէք վնովն էր կերե մեր ձիւկ.

— Ելանք տեսանք մարդն էր կերե մեր ձիւկ.

— Մարդն էր ձկան, ձիւկն էր ֆիլին, և այլն:

— Ելէք տեսէք վնովն էր կերե մեր մարդ.

— Ելանք տեսանք հողն էր կերե մեր մարդ.

— Հողն էր մարդուն, մարդն էր ձկան, և այլն:

— Ելէք տեսէք վնովն էր կերե մեր հողը.

¹⁾ այգի. ²⁾ այսպէս ամեն տան «Ելանք տեսանք» տո-
ղի վերջը յաջորդ ուսուողը նախորդի վերայ դասաւորելով
յետագարձ կարգով է ասուում մինչև վերջը:

- Ելանք տեսանք օձն էր կերե մեր հող.
- Օձն էր հողին, հողն էր մարդուն, և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերէ մեր օձը.
- Ելանք տեսանք խաւքն էր կերե մեր օձը.
- Խաւքն էր օձուն, օձն էր հողին, և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր խաւքը.
- Ելանք տեսանք թփանքն էր կերե մեր խաւքը.
- Թփանքն էր խաւքին, խաւքն էր օձուն, և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր թփանքը.
- Ելանք տեսանք ժանկն էր կերե մեր թփանք.
- Ժանկն էր թփանքին, թփանքն էր խաւքին ևն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր ժանկը.
- Ելանք տեսանք եղն էր կերե մեր ժանկ.
- Եղն էր ժանկին, ժանկն էր թփանքին և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր եղ.
- Ելանք տեսանք մուկն էր կերե մեր եղը.
- Մուկն էր եղին, եղն էր ժանկին և այլն.
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր մուկը.
- Ելանք տեսանք կատուն էր կերե մեր մուկ.
- Կատուն էր մկան, մուկն էր եղին և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր կատուն.
- Ելանք տեսանք փէտն էր կերե մեր կատուն.
- Փէտն էր կատուուն, կատուն էր մկան և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր փետը.
- Ելանք տեսանք կրակն էր կերե մեր փետ.
- Կրակն էր փետին, փետն էր կատուուն և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր կրակ.
- Ելանք տեսանք ջուրն էր կերե մեր կրակ.
- Ջուրն էր կրակին, կրակն էր փետին և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր ջուր.
- Ելանք տեսանք պաղն էր կերե մեր ջուր
- Պաղն էր ջրին ջուրն էր կրակին և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր պաղը
- Ելանք տեսանք արևն էր կերե մեր պաղը
- Արևն էր պաղին պաղն էր ջրին և այլն:
- Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր արև
- Ելանք տեսանք ամսն էր կերե մեր արև

—Ամպն արևուն արև պաղին պաղն էր ջրին ևայլն:
 —Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր ամպ
 —Ելանք տեսանք հովն էր կերե մեր ամպ.
 —Հովն էր ամպին ամպն արևուն ևայլն:
 —Ելէք տեսէք վո՞վն էր կերե մեր հով
 —Ելանք տեսանք հով գնացե՛ հով չկալ.
 —Մենք էլ էրթանք գիշեր գնաց գիշեր չկալ.
 —Վերջինն ասենք պոծնենք
 —Մէկ մէկ կթղալ էլ կոնծենք.—
 —Հովն էր ամպին, ամպն արևուն, արև պաղին,
 պաղն էր ջրին, ջուր կրակին, կրակ փէտին, փէտն էր
 կատուուն, կատուն մկան, մուկն էր եղին, եղն էր
 ժանկին, ժանկ թփանքին, թփանք խաւքուն, խաւքն
 էր օձուն, օձն էր հողին, հողն էր մարդուն, մարդն
 էր ձկան, ձուկն էր ֆիլին, ֆիլն էր խոզին, խոզն էր
 արջուն, արջն էր գէլուն, գէլն էր էծուն, էծն էր
 թփին, թուփն էր իգուն, իգ Վարազալ, հալալէ՛ր ճա-
 ւալէ՛ր, ինչ բարի տարիկ մը էր կե վեր մե:

Ս Ի Բ Ե Ր Գ

Պրպիւղն ասաց կռճորիկ խաւքիւն,
 Բնի՛ կռճաս կռցկռց արուն,
 Կնօհանն իրն խալի գարուն,
 Ես քն կառնեմ վեր թնաքնրուն,
 Կառնեմ կիչնեմ խանձր սարնրուն,
 Բնոն կը դնեմ մէջ քարնրուն,
 Դռուք կրանամ հարաւ քամուն,
 Չեմիկ կռգայ գառնիկ մաքուն,
 Մնր ապրնչիք վնր Աստծուն: